

Linoleum började tillverkas i Sverige på 1890-talet. Den inhemska produktionen har dock aldrig varit tillräckligt stor för att täcka behovet. Linoleum har därför importerats från Tyskland, England, Holland och Schweiz.

Genomgjuten linoleum tillverkades enligt det s.k. Waltonförfarandet. Härvid får kokt linolja tillsatt med lämpligt torkningsmedel (sickativ) långsamt rinna ned över upphängda bomullsdukar, där den efterhand oxiderar och bildar ett allt tjockare lager av linoxin. Efter ett par månader, när tjockleken blivit tillräcklig, skärs dukarna ned samt mals och kokas med harts till s.k. linoleumcement. Sedan cementet lagrats några månader knådas det tillsammans med korkmjöl, trämjöl och färgämnen till en massa, som valsas ut till önskad tjocklek på ett underlag av juteväv. Efter att ha passerat ytterligare ett valsverk, där undersidan färgas, hängs mattorna upp till eftertorkning ett par månader, Kanterna skärs därefter rean och ytan bonas.

Förutom enfärgad linoleum i olika kulörer tillverkas även mönstrade typer, nämligen s.k. marmoleum, jaspé och granit. Dessa mönstringar erhålls genom ofullständig blandning av olikfärgade massor.

Tryckt linoleum är tunn enfärgad linoleum vars översida försetts med ett tryckt mönster av lackfärg och därefter fernissats. Det till dessa mattor använda linoxinet tillverkas enligt en enklare och billigare metod, det s.k. Taylorförfarandet. Härvid upphetas linolja till cirka 250 grader under samtidig genomblåsning med luft och tillsättning av något oxidationsbefrämjande medel, tex blyoxid. Tillverkningen i övrigt sker efter ungefär samma, fast förenklade principer som genomgjuten linoleum, varför kvaliteten blir avsevärt lägre.

Korklinoleum, vilket är en högvärdig linoleumprodukt, skiljer sig från genomgjuten linoleum främst genom sin höga halt av små korkkorn, vilket ökar dess elasticitet men ger en kornigare yta. Den förekommer endast enfärgad.

På marknaden förekom även tryckta pappmattor av ungefär samma utseende som de tryckta linoleummattorna. De bestod av asfaltimpregnerad grålumppapp med påtryckta mönster av oljefärg och var fernissade. Dylika mattor var givetvis mindre hållbara.

När korkmattan kom var den dyr och man köpte först en fyrkant att lägga under bordet i finrummet.

KÄLLOR:

Hidemark, Ove m.fl., Så renoveras torp & gårdar, ICA bokförlag 1997.

Swanberg, Lena Katarina, Torpdrömmar, Forum 2002.

Velve Ture, Golv, Hem i Sverigebok 1952.

Jan Gustafson-Berge